

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R. P. Ildephonsi Peñafiel E' Societate Jesu, Quondam In
Cusquensi Collegio Sacrae Theologiae Primarij
Antecessoris ... Theologia Scholastica Naturalis**

Peñafiel, Alonso

Lugduni, M.DC.LXXIIX.

Qvæstio Vltima. Quid sit malum, & quotuplex.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95892](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95892)

Quæst. vlt. Quid sit malum, & quotuplex. 411

& hoc bonum potest dividi in honestum, vile, & delectabile, quorum definitiones quæst. superiori ex Divo Thoma tradidimus in hoc sensu.

Tertio sumitur bonum pro illo, quod non est absolute, seu absolutum, & in se bonum; sed pro illo, quod est alteri bonum, quod idem est, ac conveniens; ut calor igni, humiditas aquæ; & hoc dupliciter potest sumi, vel privative, vel positive. Positive est, quando illud quod conveniens dicitur, est entitas seu perfectio positiva debita vel consentanea alicui, ut intellectus respectu animæ rationalis, amor Dei respectu creaturæ intellectualis. Privative est quando illud conveniens est formaliter negatio alicuius disconvenientis, ut negatio doloris in animali, non enim minus conveniens est homini habere sanitatem, quam carere dolore, & aquæ frigiditas quam carentia caloris, quod adeo verum est, ut si Deus ut potest, coniungeret in aqua calorem, & frigiditatem, non esset hoc illi tam conveniens, ut quando illi adest frigiditas, & privatio caloris. Sed nota quod positivum bonum alteri seu conveniens illi, necessario includit bonum transcendente, vel supponit illud, nihil enim est alteri bonum proprie, & in rigore, nisi quod in se est bonum, & perfectionem habet alteri convenientem. In hoc sensu bonum proprius dividitur in bonum vile, delectabile, & honestum, quam divisionem tradidit Divus Thomas 2. 2. q. 145. art. 3. eamque affert ex Ambrosio lib. 1. Offic. c. 9. & 10. Clarius tamen ex Aristotele 2. Ethic. cap. 3. & lib. 8. cap. 2. quæ divisio cum pio, & eximio Doctore sic debet explicari; cum igitur bonum in hoc sensu idem sit, quod conveniens dupliciter potest aliquid esse homini conveniens uno modo per se ipsum, quia nimirum illa perfectio, quam in se habet ex se ipsa consentanea, & conveniens est homini, & hoc modo vocatur bonum honestum ut est virtus, & honor, seu nobilitas, & sic virtuosum, & nobilem hominem honestum vocamus, quod adhuc dupliciter potest accidere, primo quod sit conveniens in ordine ad delectationem quam tale bonum secum affert, & hoc est bonum delectabile; secundo ut diximus absque ordine ad delectationem, sed solum quia per se deest, vel conveniens est homini nullo ad aliud respectu, & hoc est supradictum bonum honestum.

Alio vero modo est aliquid conveniens non per se ipsum sed solum ratione alterius boni, quod per illud, seu mediante illo obtineri potest, quia nimirum licet ex se expectatum delectationem non afferat, neque ex se deest, aut conveniens sit homini, tamen ut conferre potest ad aliud bonum obtinendum conveniens censetur, & hoc est bonum vile, v. g. pecuniæ. Iterum hoc bonum alteri, seu conveniens; aliud conveniens moraliter, aliud physicè; conveniens moraliter est, quod est consentaneum homini iuxta regulas rectæ rationis, ut actus honesti liberi, quod adhuc dividitur in naturale, & supernaturale; supernaturale est, quod est supra omnia principia intrinseca eius cui convenit, quod etiam proportionaliter, & immediate conducit ad consequendam beatitudinem, ut gratia, charitas, fides, &c. Naturale est, quod secundum principia naturalia, & mores naturali lumine regulatos homini conveniens est, ut amor Dei naturalis, religio Dei, ut auctoritas naturalis, amor, & reverentia Parentum. Physicum est illud, quod est conveniens homini

R. P. Ideph. de Penafiel, Theol. Schol. Tom. I.

spectata precise naturalis rei constitutione, non curando, sitne iuxta, vel contra rationem, ut homini est conveniens honor, bona, voluptas, intellectus, elegantia corporis. Item dividitur hoc bonum physicum in extrinsecum, & intrinsecum; intrinsecum est, ut salus, materia formæ, vel è contra, & tandem quod per physicam unionem unitur rei cui convenit. Extrinsecum est, quod extrinsece se habet respectu subiecti, quod etiam morale solet vocari, ut bona fama, gloria, & bonum nomen.

QVÆSTIO VLTIMA.

Quid sit malum, & quotuplex.

PRIMA conclusio: Malum formaliter in se intrinsece, & absolute omnino non est positiva entitas. Hic est articulus de fide, contra hæresim Manichæorum; Manichæi & Priscillianistæ asseriebant malum esse naturam positivam quarundam rerum, quæ censebantur esse omnino mala, & à quodam principio summè malo profectæ, quoniam vero scriptura sacra aperte docet, & unum esse tantum primum principium rerum summe bonum, & omnes res ab illo effectas bonas esse iuxta loca scripturæ supra citata, ideo apud catholicos certum est, malum non posse esse rem aliquā positivā, quæ ex natura sua, ac secundum se totam mala sit. Totum hoc confirmant late Patres, Dionysius de divinis nominibus, cap. 4. ubi ait malum non esse existens, nec esse aliquid, & Augustinus lib. 11. de civitate Dei, c. 9. sic ait. Mali nulla natura est, sed amissio boni mali suscepit nomen, & idem lib. 12. à principio, & in Enchiridione cap. 11. Res in quantum quadam natura sunt ait, non possunt esse malæ, & lib. 83. idem ait, & idem, lib. 3. Confess. lib. de natura boni, contra Manichæos, & lib. 2. de moribus Man. Idem docent Basiliius, Gregorius, Ambrosius, Hieronymus, & cæteri Patres citati à Divo Thoma 2. 2. Pater Suárez in metaph. Pater Vasquez, 1. part. quos sequuntur omnes Theologi unanimiter; & ratio evidens est, quia entitas positiva ex se habet potentiam logicam, ut ametur, per quam constituitur in esse boni: sed eadem entitas positiva non potest simul habere repugnantiam ut ametur, per quam & per negationem entitatis constituitur in esse mali: ergo nulla entitas positiva potest esse simul mala & bona, siquidem nulla entitas positiva potest simul esse & non esse, repugnare ut ametur, & non repugnare, quæ sunt constitutiva mali, & boni.

Malum tot modis dicitur ut bonum, & sicut datur bonum transcendente, quod est ensiciens non repugnantiam ut ametur, sic malum transcendente, & absolute malum est oppositum bono transcendentali purum nihil cum repugnantia ut ametur. Item datur malum oppositum perfectio, quod non absolute malum, sed secundum quid dicitur, id est, non tam perfectum, id est cui deficit aliqua perfectio debita, v. g. Angelus sine intellectu, & in hoc sensu communiter verificatur illud axioma Dionysij cap. 4. de divinis nominibus. Bonum ex integra causa, malum autem ex quocumque defectu.

Fff 2 Item

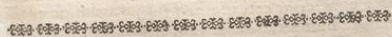
3. Item datur malum oppositum oppositum bono convenienti, quod consistit in disconvenientia respectu alicuius, cuius malitia iam in privativo; iam in positivo consistit, siccitas, & calor suis entitatibus positivis disconvenientes sunt aqua, & sic hæc disconvenientia in positivo consistit. Malitia disconvenientiæ privativa est carentia frigiditatis, seu humiditatis in aqua, & carentia vitæ in homine, & ut universalis definiatur, nihil aliud est quam carentia convenientiæ respectu alicuius, vel rei convenientis, itaque aqua habet duo mala, & siccitatem, & calorem, quæ sunt malum positivum, & carentiam frigiditatis, & humiditatis; unde si aqua haberet simul humiditatem & siccitatem, calorem & frigiditatem, non haberet tantum mali, ac si haberet tum siccitatem, tum carentiam humiditatis, & siccitatem in malis pœnæ damnatorum tormenta sunt illi mala positiva, non solum quia privant lætitiâ, ut ait Augustinus: sed quia tam horridi cruciatus se ipsis sunt disconvenientes damnatis, v.g. ignis per alligationem, vel elevationem, non solum corpora damnatorum: sed etiam animas, & spiritus cruciatibus afficiunt.

4. Ultimo hoc malum dividitur in malum morale, & physicum; physicum, ut calor, & carentia, frigiditatis, ut diximus in aqua. Morale, ut peccatum mortale, seu culpa lethalis, cuius formalitas consistit in carentia, seu privatione rectitudinis debite actui *ut quo, potentia ut quid*, de quo latissime 1. 2. agitur.

DISPUTATIO VII.

De Divisione entis in possibile, & actuale.

QVÆSTIO I.

Quid sit formaliter possibilitas, & in quo essentia eius consistat.

SECTIO I.

Sententiæ Adversariorum ponuntur.

P RIMA sententia asserit possibilitatem formaliter esse negationem primariam, & immediatam actualis existentia, ac proinde esse contradictorium immediatum illius, cum connotatione tamen existentia pro statu extractionis extra causas. Hæc sententia falso attribuitur Patri Suarez, ut ex ipsius verbis postea citandis patebit, imo nullius auctoris est, non solum eorum qui sua scripta typis mandarunt, imo ni fallor, neque eorum, qui in scriptis metaphysicam discipulis reserant, præter unum solum metaphysicum Neotericum, alioqui doctum in hoc negotio minus solidum, in cuius sententia oculis usurpabitur quantum humanæ mentis acumen machinetur, si difficultatum abstrusarum pondere, & argumentorum firmissimis lateribus nimirum quantum

opprimatur, huius auctoris vestigijs, firmissime insistant, qui tanquam latrunculi perbiberunt.

Probatur primo, quia illam (ut ipsius auctoris verbis utar) conceptis verbis docuit Aristoteles *nono metaph. c. 3.* quando protulit, non entium quædam potentia sunt, non autem sunt, quoniam endeleychia (id est actu) non sunt, ex quo loco manifeste probatur nostra conclusio. Creatura possibilis ex Arist. est potentia solum ens: ergo actu est non ens: sed non ens formaliter est quædam negatio entis: ergo creatura possibilis est formaliter negatio quædam entis. Primum antecedens ostendit Aristoteles inde, quia quæ endeleychia, id est, actu non sunt, non sunt ens actu, quia per endeleychiam, sive per actualitatem existendi res sunt formaliter entia: atqui creaturæ possibiles non sunt endeleychia: ergo neque sunt entia actu: ergo ut sic dicunt formaliter negationem sive carentiam actualitatis, & existentia.

Secundo, quia creatura possibilis, lapis, v. g. in se, & ex se est possibilis, & non ab omnipotentia Deizimo ideo illam omnipotentia potest producere, quia ex se non repugnat produci: ergo in se, & ex se habet aliquod esse, quod sit, vel in quo fundetur illa non repugnantia: sed hoc nequit esse positivum actuale: ergo est negatio aliqua; tunc sic, negatio est alicuius positivi negatio, sed hoc positivum aliud esse non potest ab actuali existentia ipsius lapidis: ergo possibilitas est negatio actualis existentia. Minor sic probatur, quia in lapido solum considerari potest esse possibile, & esse actuale, & existentiale eius: sed possibilitas lapidis non negat esse possibile ipsius lapidis, alias ipsa possibilitas lapidis esset impossibilitas lapidis; negat ergo solum esse actuale, sive actualem ipsius lapidis existentiam.

Tum etiam, quia sicut negatio non opponitur immediatè alteri negationi; ita neque immediate illam removeret: ergo possibilitas lapidis non remouet ipsum esse possibile.

Dices esse negationem repugnantia.

Sed contra, quia negatio repugnantia non est negatio, sed positivum: ergo negatio quâ importat formaliter possibilitas creaturæ, non est negatio repugnantia per se ipsam formaliter. Antecedens probatur, quia negatio negationis non est negatio sed positivum, quia duæ negationes simul sumptæ non negant, sed affirmant; unde nonnullus, idem est, ac aliquis, & necnon, idem est ac sic: atqui repugnantia est negatio: ergo negatio repugnantia est negatio negationis, ac proinde non est negatio sed positivum.

SECTIO II.

Nostri sententia ponitur.

Conclusio: possibilitas non est formaliter, & primario negatio existentia. Hæc sententia est communis, & certa.

SVBSECTIO I.

Auctoritate probatur conclusio.

Auctoritas sumitur ex Divo Thoma 1. par. 6 quæst. 25. art. 3. in corpore, ubi post multa sic ait.